

Sociaal Wijkprogramma Neede Noord Oost. Een wijk voor iedereen.

Mei 2023

Neede Noordoost
integrale wijkaanpak

Thuis bij
proWonen gemeente **Berkelland**

Colofon

Auteurs:

Kay Hollanders, Beleidsadviseur Gebiedsgericht Werken

Annelies Umans, Beleidsadviseur Gebiedsgericht Werken

Anja van Maren, Gebiedscontactpersoon Neede en omgeving

Datum/versie:

April 2023

Voorwoord

Het document dat u voor zich heeft vormt de leidraad van de sociale wijkontwikkeling in de wijk Neede Noord Oost. Dit wijkprogramma is tot stand gekomen in co-creatie met wijkbewoners, onze partners in de integrale wijkaanpak en een groot aantal collega's van het sociaal domein en team gebied van de gemeente Berkelland. Dit document vormt de eerste aanzet om praktisch aan de slag te gaan met de sociale wijkontwikkeling, voor en door inwoners, in co-creatie met onze wijkpartners.

Wij willen iedereen bedanken die tijd en moeite heeft gestoken in het ophalen van informatie uit de wijk, het bedenken van actiepunten, en met het helpen de koers en ambities voor de wijk te formuleren. Dank aan alle inwoners van Neede Noord Oost voor de eerlijke en verhelderende verhalen over de wijk. Aan de 212 inwoners die de enquête hebben ingevuld, de 16 die met ons meeliepen tijdens de wijkshouwen, de velen met wie we in gesprek mochten tijdens de wijkdag, de deelnemers van de schetssessie, en natuurlijk de ruim 50 enthousiaste leden van het bewonersplatform: bedankt voor jullie oprechte betrokkenheid en enthousiasme.

Inhoud

Colofon.....	2
Voorwoord	2
1. Inleiding.....	3
1.1 Werken aan sociale wijkontwikkeling in Neede Noord Oost.....	3
1.2 Leeswijzer.....	3
1. Impressie.....	4
2. Beleidskaders	5
2.1 Leidende principes	6
3. Wijk schets	8
3.1 Cijfers sociaaleconomische zekerheid	8
3.3 Cijfers sociale inclusie	9
3.4 Cijfers sociale cohesie	10
3.5 Cijfers sociale empowerment	11
4. Speerpunten.....	13
5. Programma aanpak (meerjaren).....	13
6. Uitvoeringsagenda (2023 en 2024).....	15

1. Inleiding

1.1 Werken aan sociale wijkontwikkeling in Neede Noord Oost

Deze wijkaanpak is tot stand gekomen in samenwerking tussen gemeente Berkelland, ProWonen, onze wijkpartners, het bewonersplatform en alle inwoners van Neede Noord Oost.

Samen kijken we verder dan enkel naar ‘de stenen’ in de wijk. De integrale wijkaanpak Neede Noord Oost gaat over de straat, wat eronder én wat erboven zit. Het betreft het groen in de wijk, verkeer en parkeren. Het gaat om het verduurzamen van 460 huurwoningen en koopwoningen, klimaatadaptatie en toegankelijkheid voor jong en oud. Maar het gaat over nog veel meer. Met de aanpak willen we niet alleen de zichtbare leefomgeving onder handen nemen. Óók investeren we in de sociale leefomgeving, waarvoor dit sociaal wijkprogramma als onze leidraad dient. Het gaat om een meerjarig en innovatief proces, waarin we opgedane kennis kunnen toepassen in andere wijken in Berkelland.

Aan de hand van gebiedsgericht werken creëren we een leefbare wijk met een sterke sociale basis. Daarbij benutten we het talent en initiatief van inwoners en wijkpartners. We geven extra aandacht aan thema’s waar dat nodig is en hebben oog voor mensen die dat nodig hebben. We erkennen dat elke wijk anders is en dat sociale verandering een lange adem vereist. Zo werken we aan een leefbaar en toekomstbestendig Neede Noord Oost.

1.2 Leeswijzer

Dit document laat aan de ene kant de beleidsambities van de gemeente en haar partners zien en vertaalt deze ambities naar het niveau van de wijk. Aan de andere kant geeft dit document een overzicht van de opgehaalde cijfers, feiten en verhalen over de wijk. Daaruit volgen onze vier speerpunten: ‘Schoon, veilig en prettig Neede Noord Oost’, ‘Thuis in de Wijk’, ‘Meedoen’, en ‘Gezond en Wel’. Deze speerpunten staan centraal in ons uitvoeringsagenda waar we onze doelen, acties en betrokken partners omschrijven.

1. Impressie

“Als je vandaag de wijk doorloopt lijkt Neede Noord Oost een doodnormale woonwijk. Alles lijkt er op orde en het lijkt op het eerste gezicht een zeer leefbaar woonklimaat. Wat je echter niet kunt zien zijn natuurlijk de relaties tussen de burens of wat er speelt achter de voordeur. Is iemand eenzaam? Spelen er gezondheidsproblemen? Wil iemand niet meedoen met de buurtbarbecue, heeft hij/zij daar gewoon geen behoefte aan, of speelt er iets anders waardoor diegene dat niet kan? Om te weten te komen welke mensen extra steun nodig hebben en hoe we elkaar kunnen helpen moet men elkaar nog echt beter leren kennen.”

– Wim Staargaard, medewerker Welzijn VoorMekaar

“We zien, ruim een jaar na de start van de wijkaanpak, een verschil tussen diegenen die tot nu toe hebben meegepraat en meegedacht over de wijkontwikkeling, en diegenen die wij nog niet hebben gehoord. Wat hebben diegenen die niet uit zichzelf komen meepraten, ons te vertellen over de leefbaarheid in de buurt?. Om daar achter te komen, is een belangrijk deel van de sociale wijkontwikkeling gericht op het leren kennen van deze mensen. We blijven daarom actief buurtmaken. Alleen zo kunnen we echt een wijk voor iedereen creëren.”

– Anja van Maren, gebiedscontactpersoon voor Neede

“In de wijk is het niet ongezellig. Er is wel wat saamhorigheid, en een deel van de bewoners doet ook zeker wel wat voor een ander, boodschappen voor de buurman, uitlenen van een kopje suiker en een praatje op straat. Toch zitten er verschillen in delen van de wijk. Niet alleen in de gezelligheid, maar ook in het onderhouden van de tuinen bij woningen. Ik zie als woonconsulent ook veel zorgen bij mensen, vooral in deze tijd met hoge energiekosten. Daar hebben wij natuurlijk geen zicht op bij de koopwoningen, maar ook daar zal niet alles koek en ei zijn”

– Jacqueline Nieuwenhuis, woonconsulent bij ProWonen

“Er is hier voor kinderen echt heel weinig te doen.”

– Bewoner tijdens de wijkschouw

“Er is wel betrokkenheid bij de buurt, maar vroeger was er meer reuring. Toen werden bij ons bijvoorbeeld nog wel eens buurtbarbecues gehouden.”

– Inwoner Neede Noord Oost tijdens de Wijkschouw

“Er waren hier vroeger veel gezinnen, nu zijn het veel 1-persoons huishoudens. De samenstelling verandert, maar doorstroming is geen optie. Het zou mooi zijn als er in de plannen ruimte komt voor ontmoeten zowel in de openbare ruimte als in een soort wijkgebouw.”

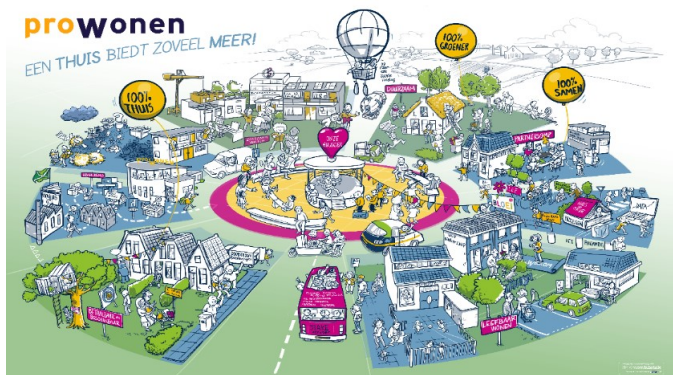
– Lid Bewonersplatform Neede Noord Oost

2. Beleidskaders

Er is op nationaal, regionaal en lokaal niveau al veel beleid vastgesteld op thema's als leefbaarheid, wijkgericht werken en het versterken van de sociale basis. Deze wijkaanpak is voortgekomen uit de hiernaast weergegeven beleidskaders. Voorbeelden hiervan zijn het Nationaal Preventieakkoord en het Lokaal Beweeg- en Sportakkoord 'heel Berkelland Beweegt'. Een ander relevant voorbeeld zijn de Prestatieafspraken die in 2021 zijn gemaakt tussen de gemeente Berkelland en ProWonen, waarin is afgesproken om gezamenlijk aan de slag te gaan met een integrale wijkaanpak in Neede Noord Oost.

Naast deze beleidskaders heeft ProWonen meerdere doelstellingen benoemd in hun Ondernemingsplan 'Een thuis biedt zoveel meer' (2023-2026) op het gebied van duurzaamheid, betaalbaar wonen, inclusie, en leefbaarheid. Ook het Coalitieakkoord 'Wederzijds Vertrouwen' (2022-2026) van de Gemeente Berkelland heeft een belangrijke basis in dit wijkplan. In dit akkoord staan thema's als wijk- en kerngericht werken, een passende woning, gelijke kansen en toegankelijkheid, veiligheid, sport en cultuur, en een sterke sociale basis gericht op preventie en gezondheid centraal.

Andere belangrijke bijdragen die zijn meegenomen in deze wijkaanpak zijn de data die we hebben gehaald uit de enquête, ingevuld door wijkbewoners, de wijksschouw in Neede Noord Oost, en gesprekken die zijn gevoerd met inwoners

Figuur 3 Ondernemingsplan ProWonen 2023-2026 'Een thuis biedt zoveel meer'

en gebiedspartners. Uit deze verzamelde data en beleidstukken komen onze ambities en visies voor Neede Noord Oost voort in de vorm van het sociaal wijkprogramma, en in meer concrete vorm in de uitvoeringsagenda.

Figuur 4 Beleidskaders (2023)

2.1 Leidende principes

Sociale basis

We werken in het sociaal wijkprogramma toe naar het versterken van de sociale basis in Neede Noord Oost. Binnen de gemeente Berkelland is dit namelijk een belangrijk doel. Een sterke sociale basis werkt preventief, bevordert het welzijn en ontwikkeling van inwoners, en helpt de gemeente en haar uitvoeringspartners in hun taken. Een definitie:

De sociale basis is te zien als een web van informele sociale verbanden (buurten, groepen, verenigingen, netwerken, families) aangevuld en ondersteund vanuit de lokale overheid, organisaties, diensten en voorzieningen. Dat web maakt het mogelijk dat inwoners de mogelijkheden hebben om te participeren in sociale relaties op een manier die hun welzijn, capaciteiten en individueel potentieel verbetert. (uit: 'Sterke Beleidsinterventies, Sterke Sociale Basis' Movisie, 2021).

Een sterke sociale basis moet aan 4 condities van **sociale kwaliteit** voldoen. Sociale kwaliteit is de mate waarin mensen de mogelijkheid hebben om te participeren in sociale relaties op een manier die hun welzijn, capaciteiten en individueel potentieel verbetert. In het overzicht hiernaast worden de condities kort uitgelegd. De 4 condities geven handvatten waaraan de sociale kwaliteit gemeten, gestuurd, verbeterd, en geëvalueerd kan worden.

De wijk vormt op vele manieren de sociale basis van mensen. Hierin vindt een groot deel van het sociale leven van inwoners plaats. We kiezen hier voor een wijkgerichte aanpak om de sociale basis te versterken. Op dit niveau zijn de sociale kwaliteit en sociale basis het meest tastbaar. Daarnaast is op wijkniveau de schaal klein genoeg om een collectieve aanpak uit te voeren, maar toch persoonlijk genoeg om elkaar echt te leren kennen en maatwerk te leveren, gericht op de specifieke kenmerken van de wijk.

Figuur 1 4 condities van sociale kwaliteit

Gebiedsgericht werken

Het tweede leidende principe in dit sociaal wijkprogramma is het gebiedsgericht werken. Verschillende wijkbewoners uit Neede Noord Oost organiseren al veel zelf in de wijk om hun leefomgeving en sociale betrokkenheid in de buurt, mooier, fijner, gezonder en duurzamer te maken. Gemeente Berkelland wil dit samen met ProWonen blijven stimuleren door gebiedsgericht te werken.

Gebiedsgericht werken betekent dat we in Neede Noord Oost prioriteit geven aan **verbindend** besturen. We willen zoveel mogelijk inwoners **bereiken en bereikbaar zijn** voor zoveel mogelijk inwoners. Niet iedereen hoeft daarbij aan de vergadertafel te zitten. Bewoners kunnen op verschillende manieren meedoen met al hun talenten en vaardigheden, in de mate die zij willen. We nemen de tijd voor persoonlijk contact, samenwerking en het versterken van de invloed die inwoners hebben op hun omgeving en hun welzijn. De uitgangspunten daarbij zijn 'ja, mits', ontmoeten en luisteren, aangevuld met de inzichten van professionals en oog voor het algemeen belang. Als gemeente en wijkpartners sturen we op feitelijke kennis en onze maatschappelijke doelstellingen.

We hebben aandacht voor inwoners die nog niet voldoende betrokken of in beeld zijn, maar wel een steentje willen bijdragen voor de leefbaarheid en het welzijn in Neede Noord Oost. We sluiten aan bij de netwerken in de wijk en zorgen dat wij de wijk kennen en gekend worden. We noemen dit ook 'buurtmaken'. Zo zorgen we dat we echt te weten komen wat er speelt in een wijk of achter de voordeur van de wijkbewoners. Daaruit kunnen we afwegen om ergens actie op te ondernemen of op in te zetten (of juist niet!).

Iedere wijk is anders, en dus zal gebiedsgericht werken in iedere wijk ook anders zijn. In sommige wijken en kernen kunnen we, als daar behoefte aan is, wellicht al meer overlaten aan bewoners. In andere wijken zou er, vanwege een mindere mate van sociale cohesie, meer behoefte kunnen zijn aan sturing.

Bij het opstellen van een meerjarige doorkijk (zoals dit sociaal wijkprogramma) houden we in het gebiedsgericht werken rekening met zowel de 'systeemwereld' van gemeente, ProWonen en andere wijkpartners, als met de 'leefwereld' van de wijkbewoners. Gemeente, ProWonen en andere wijkpartners kijken vaak vanuit statistieken en indicatoren naar wijken en buurten (systeemwereld). Op basis daarvan wordt nagedacht over gebiedsgericht beleid en maatregelen. Bewoners kennen hun buurt het beste en hebben vaak goede ideeën om het leefklimaat en het welzijn in hun buurt te verbeteren (leefwereld). Het wijkprogramma is opgesteld vanuit beide perspectieven.

Figuur 2 Infographic klantreis gebiedsgericht werken

3. Wijk schets

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de cijfers en verhalen die de afgelopen tijd zijn opgehaald in en over de wijk. Hieronder geven we eerst een impressie van professionals die in de wijk actief zijn, waarna we de cijfers per thema weergeven. Dit is geordend aan de hand van de 4 condities van sociale kwaliteit. Samen vormt dit een globale 'schets' van de wijk. De wijk schets kunnen we zien als onze nulmeting en kunnen we gebruiken om gedurende en na de wijkaanpak onze vooruitgang te meten, maar vooral om onze ambities toe te spitsen op de kenmerken van de wijk.

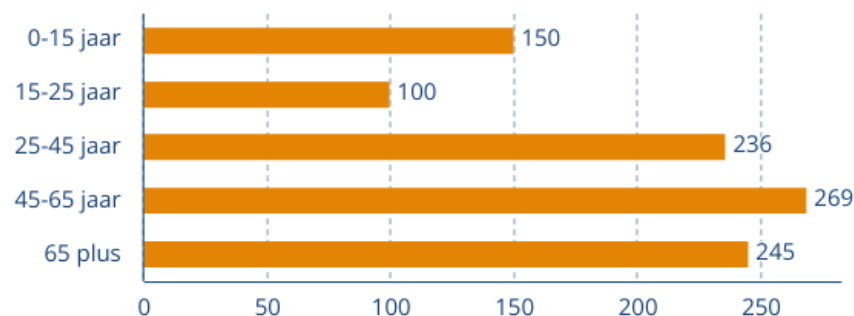

Figuur 5 Plattegrond van Neede Noord Oost

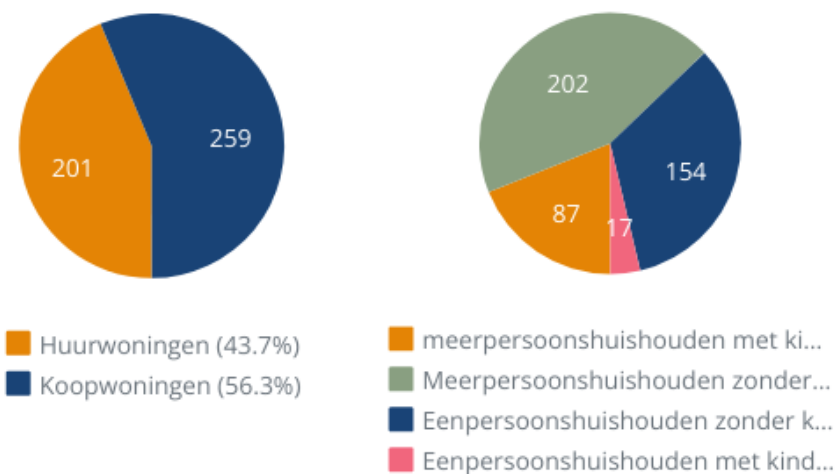
Het volgende deel geeft de cijfers en signalen weer die we de afgelopen tijd hebben opgehaald in en over de wijk. Het gaat hierbij om cijfers van VoorMekaar, Gezondheidsmonitor van GGD Noord en Oost Gelderland (2021), de wijkenquête van Moventem (2022), het wijkonderzoek van Companen (2019), aangevuld met informatie van inwoners tijdens de wijkshow, de wijkdag en vanuit het bewonersplatform.

3.1 Cijfers sociaaleconomische zekerheid

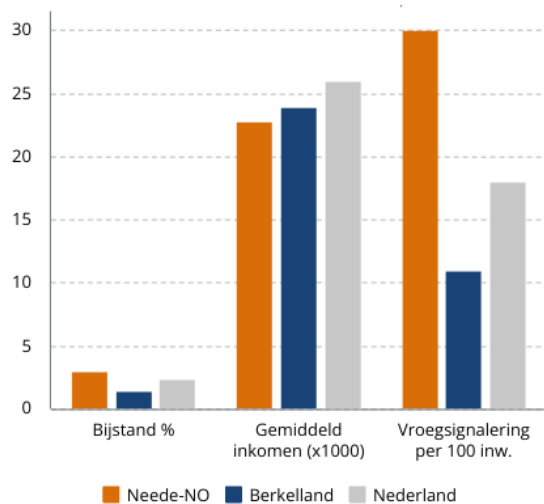
We kijken eerst naar sociaaleconomische factoren. Daarbij moet gezegd worden dat een groot deel van de inwoners geen deel uitmaakt van de beroepsbevolking. We zien in deze wijk een groot en groeiend aantal ouderen. Bij een ouder wordende bevolking zien we ook een kleiner aantal gezinnen in de wijk. Dit is een trend die we in de hele achterhoek zien, maar in deze wijk is het aantal 65+ers met 24,5% hoger dan de Achterhoek (22,4%) en het Nederlands gemiddelde (18,8%) (GGD Noord en Oost Gelderland). Dit geeft een relatieve hoge druk op de (mantel-)zorg.

Figuur 6 Leeftijdsopbouw

Figuur 7 Huishoudens

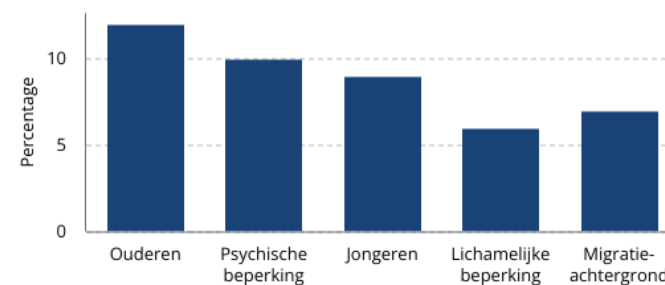

Figuur 8 Sociaaleconomische indicatoren (bronnen: CBS, VoorMekaar)

De sociaaleconomische cijfers laten al zien dat de wijk op een aantal sociaaleconomische factoren laag scoort vergeleken met Berkelland en Nederland. Geldzorgen lijken een probleem voor een relatief grote groep in de wijk. Gebrek aan of zorgen om geld zijn belemmering voor het meedoen in de wijk en samenleving en heeft effect op de draagkracht van de wijk. Dit wordt versterkt door de groeiende groep ouderen. Deze sociaaleconomische omstandigheden zijn een belemmering voor inclusie, cohesie en empowerment.

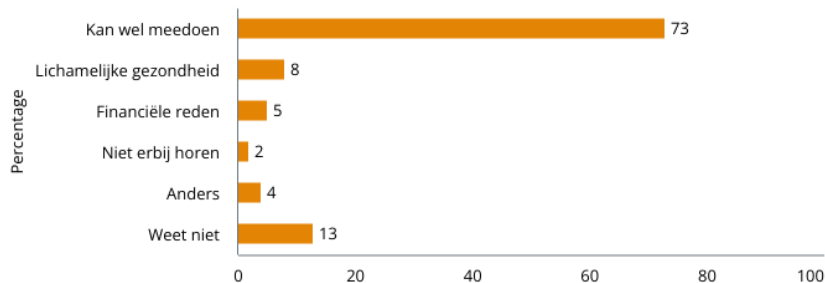
3.3 Cijfers sociale inclusie

De volgende conditie van sociale kwaliteit, sociale inclusie, gaat over de vraag of mensen kunnen meedoen. Aangezien inclusie erg subjectief is, tonen de volgende cijfers de *ervaren* inclusie. We zien in de wijkenquête dat men zich om verschillende redenen zorgen maakt over buurtgenoten. Zij geven aan zich zorgen te maken of de volgende groepen die in de buurt wonen goed genoeg kunnen meedoen in de buurt en de samenleving.

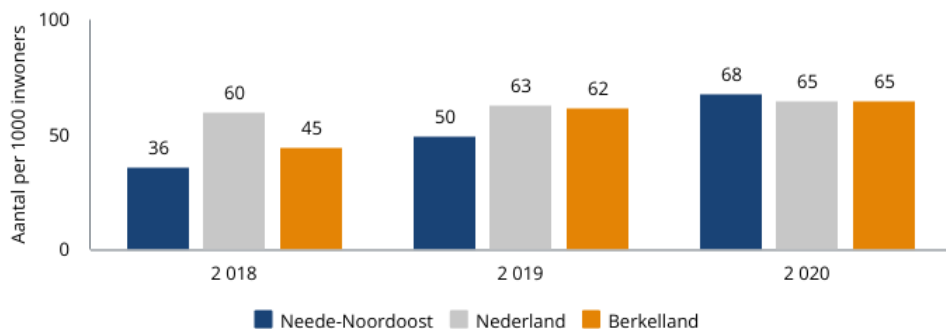
Figuur 9 Zorgen om buurtbewoners (N=212)

Een groot deel van de inwoners geeft over zichzelf aan wel goed te kunnen meedoen. Een ander deel voelt zich wel belemmerd om mee te doen in de samenleving en geeft daarvoor de volgende redenen.

Figuur 10 Belemmeringen meedoen in de samenleving (N=212)

Bij Voormekaar zijn ten slotte enkele cijfers bekend over het aantal mensen in de wijk dat gebruik maakt van een voorziening vanuit de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO). Hier zien we op wijkniveau een sterke groei in de voorgaande jaren, waar dit snel het landelijk en gemeentelijk gemiddelde inhaalt. Dit kan een aanwijzing zijn van een toenemende vraag aan ondersteuning en zorg, en dus van een afnemende zelfredzaamheid.

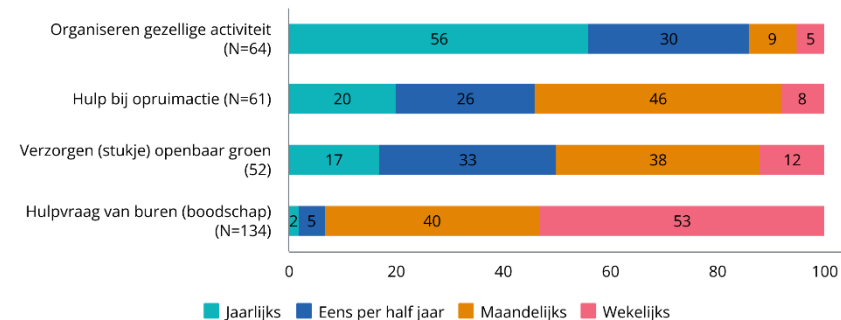

Figuur 11 Aantal wijkbewoners met WMO ondersteuning (bron: VoorMekaar, CBS)

3.4 Cijfers sociale cohesie

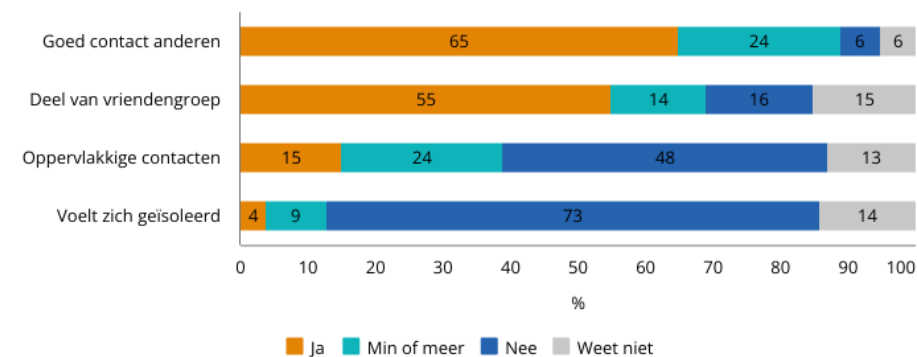
Net als sociale inclusie geldt voor cohesie dat ons beeld vooral gebaseerd is op de ervaringen van inwoners. Zij geven over het algemeen het beeld dat de sociale cohesie er anders uit heeft gezien, en dat er ruimte zou zijn om dit weer naar een hoger niveau te brengen.

Inwoners geven aan dat de betrokkenheid van buurtbewoners in hun beleving vrij laag is. 36% geeft de betrokkenheid een onvoldoende, en de gemiddelde beoordeling is een magere 6. Over zichzelf geeft 28% aan zich niet in te (willen) zetten voor de wijk. De rest geeft aan in meer of mindere mate bereid te zijn iets voor de buurt of buren te willen doen.

Figuur 12 Inzetten voor de wijk

Uit de wijkenquête blijkt ook dat niet iedereen goede contacten heeft met anderen (al dan niet in de wijk), niet deel uitmaakt van een (hechte) vriendengroep of zich zelfs geïsoleerd voelt. Figuur 13 laat daarmee niet expliciet de sociale cohesie van de wijk zelf zien. Het maakt wel duidelijk dat een deel van de wijkbewoners geen optimaal netwerk hebben, wat impliceert dat voor hen zo'n netwerk of zulke contacten in de wijk ontbreken.

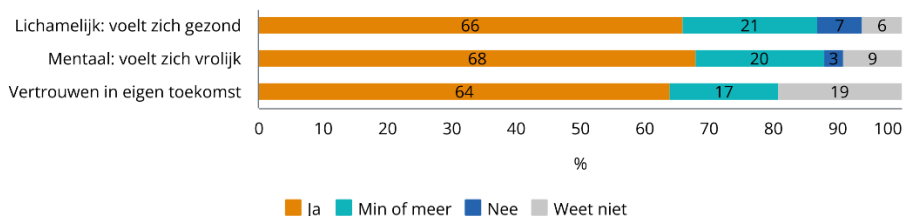

Figuur 13 Contact en netwerk (N=212)

3.5 Cijfers sociale empowerment

Sociale empowerment gaat over de ruimte die eenieder heeft om zichzelf te ontwikkelen en zijn of haar talenten te ontdekken en benutten. Aan die ruimte gaan een aantal voorwaarden vooraf, bijvoorbeeld of iemand fysiek en mentaal gezond is en of iemand de regie over het eigen leven heeft. Je veilig voelen is ook een belangrijke factor. Als iemand niet kan meedoen door de bovenstaande redenen, is er ook geen sprake van sociale empowerment. Ook sociale cohesie kan een factor zijn voor het ontwikkelen van de eigen talenten.

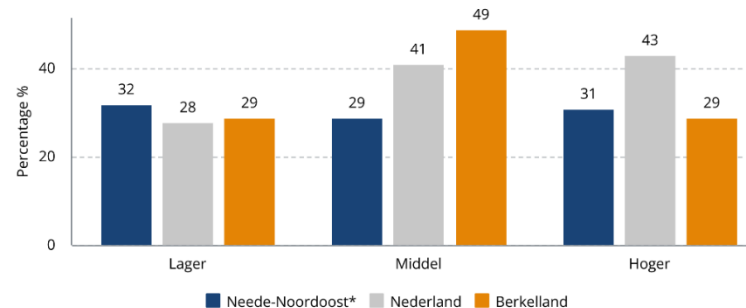
Voor Neede Noord Oost geeft de wijkenquête een inzicht in de ervaren gezondheid en toekomstbeeld.

Figuur 14 Gezondheid Neede Noord Oost (N=212)

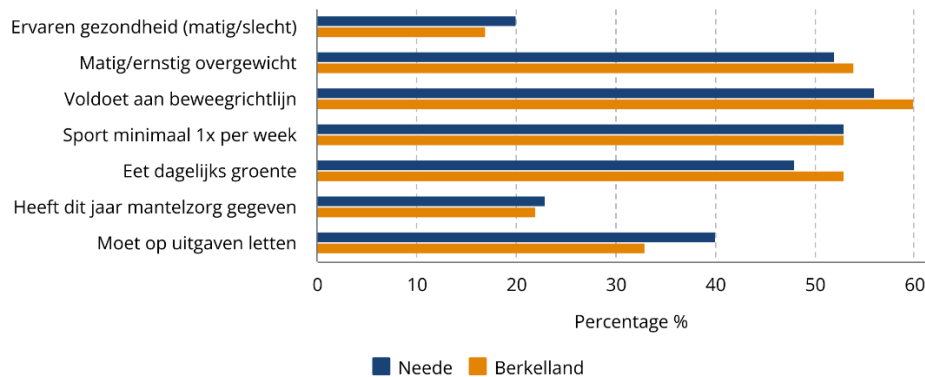
Het ontwikkelen van de eigen talenten begint al op jonge leeftijd. Daarom is inzicht in de kansen voor de ontwikkeling van kinderen en jongvolwassenen belangrijk om te beoordelen of aan de voorwaarde van sociale kwaliteit wordt voldaan.

Onderwijs is tevens een belangrijke factor in de ontwikkeling en daarmee voor empowerment. We zien in Neede Noord Oost een relatief lager opgeleide bevolking.

Figuur 15 Opleidingsniveau (*Wijkenquête: N=212; Bron NL en Berkelland: CBS)

Er is data beschikbaar van GGD Noord Oost Gelderland (2021) op het niveau van Neede. Dit is niet op wijkniveau, maar geeft wel een inzicht in enkele gezondheidsfactoren waarbij Neede opvallend scoort ten opzichte van het gemiddelde in Berkelland. In de wijk Neede Noord Oost kunnen deze waarden afwijken.

Figuur 16 Gezondheidsindicatoren uit Gezondheidsmonitor (GGD Noord Oost Gelderland)

De eerste indruk van de cijfers en de verhalen van bewoners en professionals uit de buurt geven een beeld van het soort kwesties dat er leeft onder de inwoners in de buurt. We zien per conditie van de sociale basis hoe Neede Noord Oost nu scoort op dat thema.

Op basis van deze wijkschets kan worden geconcludeerd dat in de wijk nog niet aan alle voorwaarden van sociale kwaliteit wordt voldaan. Het is daarom van belang te investeren in deze condities om de sociale kwaliteit te verbeteren. Een wijkgerichte aanpak met aandacht voor deze thema's is daarom van belang voor het versterken van de sociale basis in Neede Noord Oost.

4. Speerpunten

Op wijkniveau geven we invulling aan de hiervoor genoemde beleidsambities en vertalen die naar het schaalniveau van de wijk. We gebruiken de inzichten in de wijkschets om te zien welke van deze ambities en op welke manier we daaraan invulling geven. Daaruit komen de volgende speerpunten voort, waarop het sociaal wijkprogramma is gestoeld:

- 1) **Schoon, veilig en prettig Neede Noord Oost**
- 2) **Thuis in de Wijk – Nu en Later**
- 3) **Meedoen**
- 4) **Gezond en Wel**

‘Schoon, veilig en prettig Neede Noord Oost’

In het eerste speerpunt werken we samen met wijkbewoners, ProWonen en wijkpartners aan een schone, veilige en prettige wijk. We doen dit door middel van buurtmaken en gebiedsgericht werken. Op deze thema’s werken inwoners met ondersteuning van de gemeente, ProWonen en andere wijkpartners aan de leefbaarheid in de wijk. Dit gebeurt al vóór, tijdens en hopelijk ook na de geplande fysieke werkzaamheden in de openbare ruimte. Tot nu toe zijn er al acties geweest op punten waaraan wijkbewoners aangaven behoefte te hebben. Daarbij hebben de gemeente en ProWonen een voortrekkende rol gespeeld. Denk aan het plaatsen van bankjes voor ontmoetingsplaatsen en het verwijderen van ongewenst groen, het aanpakken van scheuren in het asfalt, en ga zo verder. We hopen nu dat wijkbewoners ook zelf aan de slag gaan om de leefbaarheid en de sociale verbondenheid in de wijk verder te versterken.

‘Thuis in de wijk – nu en later’

Dit speerpunt gaat om wonen en vergrijzing. We zien in Neede Noord Oost dat er specifieke aandacht nodig is voor de sociale kwaliteit van de groep 65+’ers. In dit speerpunt benadrukken we ook het belang van eerder nadenken over later, zodat men de mogelijkheid heeft om oud te worden in hun eigen wijk. We stimuleren het proactief bezig zijn met leef keuzes, woonbehoeften, woningaanpassingen, financiën, gezondheid, relaties & ontmoeten, mobiliteit en de laatste levensfase.

‘Meedoen’

Het speerpunt ‘meedoen’ staat in het kader van inclusie, sociale cohesie, en sociale empowerment. Met deze 3 condities zorg je ervoor dat iedereen wordt bereikt en het voor hen mogelijk is om mee te doen in de wijk en de samenleving in brede zin. Cohesie zorgt dat men naar elkaar omkijkt en iedereen zich betrokken voelt bij de wijk. Empowerment zorgt dat mensen in hun kracht worden gezet om zich in te zetten voor de wijk en de maatschappij. Kortom, ‘meedoen’ staat ervoor dat iedereen zich kan, mag en wil inzetten voor de wijk en samenleving.

‘Gezond en wel’

Gezondheid en welzijn staan in dit speerpunt centraal. Vanuit landelijk, regionaal en gemeentelijk beleid staat het aanpakken van een aantal gezondheidsthema’s hoog op de agenda. Zoals gezegd is gezondheid en welzijn een belangrijke voorwaarde voor het bestaan van sociale empowerment en sociale cohesie. In de wijkschets zien we dat er op dit punt belemmeringen bestaan voor inwoners. Om aan de voorwaarden voor het versterken van de sociale basis te voldoen hebben we in de wijkaanpak aandacht voor mentale, fysieke, en economische gezondheid. We zorgen ervoor dat dit geen belemmeringen meer zijn en dat mensen daardoor de ruimte kunnen benutten om zichzelf te ontwikkelen.

5. Programma aanpak (meerjaren)

In het voorgaande zijn de speerpunten beschreven waaraan we de komende jaren willen werken. Onze speerpunten vormen de stip op de horizon. Iets waar we naar streven, maar waar we nu nog niet zijn. Er is tijd nodig, maar vooral een gedegen aanpak om de ambities waar te maken. Echter bestaat er geen blauwdruk voor een sociale wijkaanpak. Helemaal niet wanneer dit in samenspraak met (en mede-uitgevoerd door) inwoners en wijkpartners wordt gerealiseerd. We gunnen onszelf de tijd en de ruimte om te evalueren, leren en bij te stellen. Daarom werken we aan de hand van een cyclisch werkwijze.

In onze aanpak zie je de leidende principes terug: gebiedsgericht werken en het versterken van de sociale basis. Deze beleidskaders, het ondernemingsplan van ProWonen en de opgehaalde data uit de wijk geven richting aan de werkwijze.

Daarin zie je dat we voortdurend zowel van boven naar beneden, alsook van beneden naar boven werken.

Plan, Do, Check, Act

In dit sociaal wijkprogramma werken we programmatisch en volgens een cyclische vorm. Jaar 2023 is wat betreft de sociale wijkontwikkeling het beginjaar en 2033 is het beoogde einde van de aanpak. Binnen die tijd vinden 2-jaarlijkse cycli plaats. Daarin wordt ten eerste een uitvoeringsagenda opgesteld, in lijn met de kaders en onze speerpunten. Deze agenda wordt uitgevoerd en aan het eind van deze 2 jaar geëvalueerd. Ten slotte worden aan de hand van de bestaande visie naar de dan geldende ontwikkelingen gekeken en een nieuwe uitvoeringsagenda opgesteld. Die kan geheel nieuwe activiteiten omvatten, of juist voortzetting van eerdere activiteiten. De eerste 2-jaarlijkse uitvoeringsagenda wordt in het volgende hoofdstuk (hoofdstuk 6) weergegeven.

Schaalniveaus

Aangezien niet elk beleidsdoel op wijkniveau kan worden behaald, kijken we per doel op welk schaalniveau (individu, straat, wijk, Neede, Berkelland, regionaal) dit wel lukt. Als de afstand groter is, zorgen we voor een goede link tussen deze wijk en de activiteit- en wordt het in deze agenda opgenomen.

Financiële paragraaf

Binnen het totale projectbudget vanuit de gemeente Berkelland wordt er voor deze sociale wijkaanpak een bedrag van €175.000 beschikbaar gesteld. Daarmee

worden kosten voor het proces (bijvoorbeeld bijeenkomsten), kosten ten behoeve van participatie en buurtmaken, en initiatieven rondom schoon-veilig-prettig gedekt. Daarnaast wordt in het bewonersplatform geïnvesteerd, omdat dit kan fungeren als méér dan een klankbordgroep. Daarmee zorgen we dat het representatief is voor de wijk en haar inwoners, en dat het bewonersplatform initiatieven of activiteiten zelf op kan pakken en uitvoeren. Het budget laat ten slotte ook ruimte over voor gedegen monitoring en evaluatie.

Met betrekking tot de actiepunten op de uitvoeringsagenda kan het budget sociale wijkontwikkeling worden gebruikt om de (maatwerk)interventie mogelijk te maken op wijkniveau. We gaan er bij de meeste actiepunten echter vanuit dat de interventie op wijkniveau past binnen het budget en subsidies dat aan de (gemeente brede) programma's is gekoppeld. Tevens wordt per actiepunt gekeken of de betrokken wijkpartner budget (en capaciteit) kan vrijmaken voor de interventie in Neede Noord Oost. De gemeente wil nog in gesprek gaan met ProWonen om te kijken wat voor bijdrage zij beschikbaar willen stellen. Zo nodig kunnen ook nog externe fondsen worden gevonden.

Wij voorzien dat de gemeente en wijkpartners vooral in het begin meer zullen moeten investeren om initiatieven en activiteiten te stimuleren. Echter zal dit steeds minder worden, aangezien de wijk naar verwachting steeds zelfredzamer is.

Begroting Sociaal Wijkprogramma NNO	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	d	Totaal
Buurtmaken (proces en bijeenkomsten)	8.000	8.000	8.000	8.000	7.200	6.400	5.600	4.800	56.000
Kennis inwinning en evaluatie	2.000	2.000	2.000	2.000	1.800	1.600	1.400	1.200	14.000
Ontwikkeling bewonersplatform	5.000	5.000	5.000	5.000	4.500	4.000	3.500	3.000	35.000
Inwonerinitiatieven (schoon/veilig/prettig)	10.000	10.000	10.000	10.000	9.000	8.000	7.000	6.000	70.000
Totaal	25.000	25.000	25.000	25.000	22.500	20.000	17.500	15.000	€175.000

Figuur 17 Voorlopige begroting sociaal wijkprogramma voor Neede Noord Oost

We gaan zoals gezegd uit van een aflopende begroting. Vanaf 2027 loopt dit ieder jaar af met €2.500, de bedragen per post nemen evenredig af. In totaal vraagt het sociaal wijkprogramma een investering van €175.000,- van 2023 tot en met 2030 (gelijk opgaand met de looptijd van de integrale wijkaanpak Neede Noord Oost).

6. Uitvoeringsagenda (2023 en 2024)

Onderstaand zijn de actiepunten voor de komende 2 jaar. Duidelijk moet zijn dat dit een levend document is: met wijkpartners en wijkbewoners wordt de uitvoering en financiering van de actiepunten nog nader uitgewerkt.

Speerpunt 1: Schoon, veilig en prettig Neede Noord Oost	Doel	Actie	Actietrekker	Betrokken Partners	Budget
1.1 Werken aan een schoon, veilig en prettig Neede Noord Oost	Het versterken van de sociale cohesie en leefbaarheid in de wijk. De betrokkenheidscore van wijkbewoners moet van een 6 naar een 7.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Het organiseren van laagdrempelige activiteiten omtrent de thema's schoon, veilig en prettig. Eerste ideeën van wijkbewoners hiervoor zijn: <ul style="list-style-type: none"> ○ Opknappen tuinen van mensen die dat niet meer kunnen ○ Samen eten/koken ○ Welkomstcomité voor nieuwe wijkbewoners ○ Buurtactie voor veilig verkeer 	Wijkbewoners	Gemeente Welzijnsmedewerker Voormekaar Jongerenwerker ProWonen Wijkagent BOA Combinatiefunctionarissen op het gebied van sport en cultuur.	Buurtsupport ProWonen Projectbudget NNO Overige afhankelijk van activiteit.
		<ul style="list-style-type: none"> ➤ We verminderen de overlast van hondenpoep (bv. Door middel van een campagne of de BOA meer in te zetten in de wijk). 	Gemeente	Wijkbewoners BOA Wijkagent Pro Wonen	n.t.b.

		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Melding of klacht over de openbare ruimte kunnen telefonisch doorgeven worden op 0545 250 250 of via de website. Spoedmeldingen over de openbare ruimte worden binnen 24 uur opgelost. 	Gemeente	Wijkbewoners BOA Wijkagent ProWonen	Gemeente
		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Om goed bereikbaar te zijn voor vragen en leefbaarheidsideeën, is er een wekelijks inloopsprekuren van de gebiedscontactpersoon, welzijnsmedewerker en woonconsulent van ProWonen in Nede. 	Gemeente	ProWonen Wijkbewoners	Gemeente Pro Wonen
		<ul style="list-style-type: none"> ➤ We zetten een buurtbeheerder in voor extra uren en ogen in de wijk. De buurtbeheerder heeft aandacht voor woon- en leefomgeving van de wijk en werkt samen met wijkbewoners en wijkpartners om de leefbaarheid in de buurt te bevorderen. 	ProWonen	Wijkbewoners Gemeente Wijkagent	ProWonen
1.2 Verder Buurtmaken	Wijkbewoners nog beter leren kennen om talenten, kansen en zorgen beter in beeld te krijgen en daarmee samen aan de slag te gaan.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ De renovatie van de huurwoningen pakken we aan om nog beter de bewoners te leren kennen en te ontdekken hoe we de sociale verbindingen in de buurt en de sociale basis bij de bewoners kunnen versterken. We vertalen daarvoor de aanpak van het project meer-dan-steen-alleen na een aanpak voor Nede Noord Oost. 	ProWonen Gemeente	Wijkbewoners Wijkpartners	Gemeente ProWonen
		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Gedurende het proces van de integrale wijkaanpak zoeken we naar meerdere manieren om buurt te maken met inwoners (bv. door middel van wijkactiviteiten). 	Gemeente ProWonen	Wijkbewoners Wijkpartners	n.t.b.

Speerpunt 2: Thuis in de Wijk – Nu en Later	Doel	Actie	Actietrekker	Betrokken Partners	Budget
2.1 Stimuleren van doorstroom	Het stimuleren van doorstroming tussen woningen.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ We stimuleren de doorstroming van ouderen naar een passende woning. Hierdoor komen meer eengezinswoningen vrij voor jongeren en starters. 	ProWonen	Wijkbewoners Gemeente Huurdersvereniging De Naobers	Gemeente ProWonen Provinciale en landelijke subsidies
	Het verlichten van de druk op mantelzorgers en formele zorg(-kosten).	<ul style="list-style-type: none"> ➤ We onderzoeken, of geclusterde woonvormen zoals wonen in hofjes, gemeenschappelijk wonen etc. wenselijk en mogelijk zijn. We gaan hiervoor o.a. inspiratie elders op doen. Ook leggen we hier een link met punt 2.2 (zorgen dat mensen zo lang mogelijk zelfredzaam zijn). 	Gemeente ProWonen	Wijkbewoners Huurdersvereniging De Naobers	Gemeente ProWonen Provinciale en landelijke subsidies
2.2 Eerder nadenken over later	Zorgen dat mensen zo lang mogelijk zelfredzaam zijn en zo lang mogelijk in hun bekende leefomgeving kunnen blijven wonen.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Het opzetten van een bewustwordingscampagne voor wijkbewoners en hen te stimuleren om op tijd te anticiperen op het langer thuis wonen. Een campagne die bestaat uit een aantal op elkaar afgestemde onderdelen is het meest effectief. Een belangrijk onderdeel in de campagne zijn huisbezoeken door vrijwilligers die met behulp van een checklist de bewoner attenderen op verbeterpunten in de woning. Binnen het project heerlijk thuis in huis wordt reeds gewerkt met het voeren van woongeluk gesprekken. Er zijn echter meer mogelijkheden om bewoners te stimuleren om te anticiperen op het langer thuis wonen. Inspiratie hiervoor gaan we opdoen in Doetinchem bij belevingswoning en in Overijssel bij de aanpak van de campagne langzultuwonen. Verder gaan we op zoek naar ambassadeurs voor ouder worden voor het delen van positieve ervaringen. 	Gemeente	Wijkbewoners Politie Brandweer ProWonen Kruiswerk Achterhoek Zlimthuis Energieloket AGEM Netwerk Veerkracht Ouderen GGD	Gemeente ProWonen Partners binnen het project Heerlijk Thuis in Huis.

Speerpunt 3: Meedoen	Doel	Actie	Actietrekker	Betrokken Partners	Budget
3.1 Cultuur verbindt! - Verkenning culturele en creatieve activiteiten in NNO	Het verbeteren van de sociale kwaliteit in de wijk, het verminderen van eenzaamheid, meer participatie en (mentaal) gezondere inwoners.	➤ Het organiseren van creatieve/culturele activiteiten en projecten in de wijk met behulp van de inzet van combinatiefunctionarissen en cultuurcoaches.	Culturije	Wijkbewoners Fit-Art Gemeente	Culturije Projectbudget
		➤ Samenwerking met stichtingen als Fit-Art en Culturije (waar mogelijk gebruik maken van bestaande faciliteiten en verenigingen in Neede en omgeving).	Culturije	Wijkbewoners Fit-Art Gemeente	n.t.b.
		➤ Promoten website www.uitinneede.nl en www.berkellandactief.nl	Gemeente	Combinatiefunctionarissen	Projectbudget
3.2 Toetsen project en ontwerp op inclusiviteit	Het project Neede Noord Oost voldoet aan alle richtlijnen van de inclusieagenda.	➤ De wijkaanpak toetsen aan de richtlijnen van de inclusieagenda.	Gemeente	Wijkbewoners Belangengroepen (bv. lokaal gehandicapten-platform, Ongehinderd) ProWonen	Budget Inclusie-agenda, Projectbudget.
		➤ Het raadplegen van belangengroepen in het ontwerpproces en tijdens de uitvoering.	Gemeente	Wijkbewoners Belangengroepen ProWonen	n.t.b.
3.3 (wijk-)gerichte armoedebestrijding	Wijkbewoners hebben zo min mogelijk geldzorgen en hulp hierin is laagdrempelig.	➤ Vroeg eropaf (Schuldhelpverlening): <ul style="list-style-type: none"> ○ Maandelijks spreekuur in Neede bij Hulp bij geldzaken ○ Opzetten wijkgerichte aanpak die bijdragen aan het verminderen van geldzorgen. ○ We leggen hier een link met punt 1.2 (verder buurtmaken). 	Gemeente	ProWonen Agem Fijnder Bibliotheek Voormekaar	Vroeg Eropaf
		➤ Het optimaal gebruiken van minimeeringen door middel van voorlichting/actieve hulp bij aanvragen indienen (bv. Formulierenbrigade)	Gemeente	Humanitas Wijkpartners	n.t.b.

		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Energiearmoede aanpakken: <ul style="list-style-type: none"> ○ Wijkbewoners worden geïnformeerd over energiezuinig wonen en tips om geld te besparen. 	Gemeente ProWonen	Fijnder Wijkpartners	n.t.b.
--	--	---	----------------------	-------------------------	--------

Speerpunt 4: Gezond en Wel	Doel	Actie	Actietrekker	Betrokken Partners	Budget
4.1 (Wijk)inzet sport en bewegen	Het verbeteren van de sociale kwaliteit en gezondheid van wijkbewoners door middel van sport.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Het organiseren wijkactiviteiten rondom sport, bewegen en gezonde voeding 	Sportfederatie Berkelland	Wijkbewoners Gemeente Jongerenwerkers Sportverenigingen GGD	Combinatie- functionarissen, projectbudget.
4.2 Kansrijk opgroeien in Neede Noord Oost	Kinderen groeien in Neede Noord Oost kansrijk op.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Inventarisatie van de mogelijkheden om op het gebied van jeugd/opvoeding een wijkgerichte aanpak op te stellen. 	Gemeente	Jongerenwerkers Combinatie-functionarissen OBS De Marke Preventie Platform Jeugd	n.t.b.
		<ul style="list-style-type: none"> ➤ In gesprek gaan met de wijkbewoners om te weten te komen welke vraagstukken er in de wijk spelen rondom opvoeden en jeugd. 	Gemeente	Preventie Platform Jeugd	n.t.b.

En nu de wijk in! Vervolgstappen in het proces:

- Dit document is een levend document. Dat betekent dat het nu (april 2023) nog niet af is. Als gemeente en ProWonen vinden we het belangrijk dat de koers die in dit document is uitgestippeld, wordt gedragen door onze wijkpartners en onze inwoners. Het document is een werkdocument, en kan in samenspraak nog worden aangescherpt.
- Publieksversie van dit document: Met een sprekende versie van het wijkprogramma willen we inwoners, wijkpartners en gemeenteraad op de hoogte stellen en bovenal motiveren om mee te helpen. We bespreken de aanpak als eerst met het bewonersplatform.

- Uitwerking uitvoeringsagenda: Ook de uitvoeringsagenda is nu in haar eerste fase, en vereist verdere aanscherping en afstemming met betrokkenen om de acties tot een succes te brengen. We werken de actiepunten uit in actieplannen, concretiseren de planning en financiën per actiepunt en maken afspraken over de uitvoering.

En natuurlijk gaan we onvermoeid verder met buurtmaken, werken we met concrete acties samen aan een schoon, heel, veilig en prettige wijk, houden we iedereen op de hoogte van ontwikkelingen en beslissingen over de wijk en blijven we (onder andere via het bewonersplatform) voortdurend in dialoog met de wijk

En nu de wijk in!